

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2018. gada 13. jūnijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Aldis Laviņš un Artūrs Kučs,
kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Mareka Belugas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 79/2017),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Krimināllikuma 237.¹ panta otro daļu, redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. aprīļa līdz 2015. gada 1. decembrim, (turpmāk arī – apstrīdētā Krimināllikuma norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 90. pantam, 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta otrajam teikumam, 96. pantam, 105. panta pirmajam teikumam un 106. panta pirmajam teikumam un par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža;

1.2. atzīt Ministru kabineta 2007. gada 25. septembra noteikumu Nr. 645 “Noteikumi par Nacionālo stratēģiskas nozīmes preču un pakalpojumu sarakstu” pielikuma 10A905 sadaļas “e” apakšpunktu redakcijā, kas bija spēkā no 2009. gada 28. novembra līdz 2014. gada 23. janvārim, (turpmāk arī – apstrīdētā MK noteikumu

norma) par neatbilstošu Satversmes 1. pantam, 68. panta otrajai daļai, 91. pantam, 92. panta otrajam teikumam, 96. pantam, 105. panta pirmajam teikumam, 106. panta pirmajam teikumam, Līguma par Eiropas Savienības darbību 3. panta 1. punkta “e” apakšpunktam, 26., 28.–37. pantam, 207. un 288. pantam un par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Apstrīdētā Krimināllikuma norma noteica:

“Par sevišķā veidā veicamiem operatīvās darbības pasākumiem speciāli radītu vai pielāgotu iekārtu, ierīču vai instrumentu un to komponentu aprites aizlieguma pārkāpšanu –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu, atņemot tiesības uz noteiktu nodarbošanos uz laiku līdz pieciem gadiem.”

Savukārt apstrīdētā MK noteikumu norma paredzēja, ka iekārtas un ierīces operatīvo darbības pasākumu traucēšanai ir speciālie indikatori, speciālie lokatori, skeneri, skrembleri, speciālie frekvenču mērītāji un plaša frekvenču diapazona trokšņu ģeneratori.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesas kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, bet atbilstoši minētā panta 3. punktam – lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību Satversmei. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 6. punktu tiesa izskata lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi.

Līdz ar to pieteikumā ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir atzīts par vainīgu apstrīdētajā Krimināllikuma normā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar naudas sodu, jo savā darbavietā glabājis apstrīdētajā MK noteikumu normā minēto ierīci – plaša frekvenču diapazona trokšņu ģeneratoru. Tādējādi apstrīdētā Krimināllikuma norma un apstrīdētā MK noteikumu norma Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka minētās normas aizskar viņam vairākās Satversmes normās noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, Pieteikuma iesniedzējs ir pārsūdzējis apelācijas instances tiesas notiesājošo spriedumu kasācijas kārtībā.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums nosaka: “Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta lēmuma lietā Nr. SKK-140/2018 pieņemšanas dienas, tas ir – no 2018. gada 12. aprīļa. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2018. gada 22. maijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā Krimināllikuma norma neatbilstot Satversmes 1. pantam, 90. pantam, 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta otrajam teikumam, 96. pantam, 105. panta pirmajam teikumam un 106. panta pirmajam teikumam. Apstrīdētā Krimināllikuma norma neesot paredzējusi atbildību par tādas ierīces, kas nav domāta operatīvās darbības veikšanai, aprites aizlieguma pārkāpšanu. Pieteikuma iesniedzējs esot notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, kas nodarījuma izdarīšanas brīdī nebija tieši paredzēts likumā. Tā neesot pietiekami skaidra un saprotama, lai uz tās pamata sauktu personu pie kriminālatbildības.

Pieteikumā ir sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās Krimināllikuma normas iespējamo neatbilstību Satversmes 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam.

Pieteikums attiecībā uz prasījumu atzīt apstrīdēto Krimināllikuma normu par neatbilstošu minētajām Satversmes normām atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.2 pantā noteiktajām prasībām.

7.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās Krimināllikuma normas neatbilst arī Satversmes 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam, 105. panta pirmajam teikumam, 96. pantam un 106. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, nepieciešams pamatot, pirmkārt, vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; otrkārt, vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi; treškārt, vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*). Savukārt, pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1., 96., 105. un 106. pantam, Pieteikuma iesniedzējam ir pienākums attiecībā uz katru minēto Satversmes normu norādīt: 1) vai apstrīdētajā normā ir ietverts kāds tiesību ierobežojums; 2) vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 12. punktu un 2009. gada 13. februāra sprieduma lietā Nr. 2008-34-01 17. punktu*). Pieteikumā šāds juridiskais pamatojums par apstrīdētās Krimināllikuma normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam, 105. panta pirmajam teikumam, 96. pantam un 106. panta pirmajam teikumam nav ietverts.

Līdz ar to prasījums izvērtēt apstrīdētās Krimināllikuma normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam, 105. panta pirmajam teikumam, 96. pantam un 106. panta pirmajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7.3. Pieteikuma iesniedzējs arī uzskata, ka apstrīdētā MK noteikumu norma neatbilst Satversmes 1. pantam, 68. panta otrajai daļai, 91. pantam, 92. panta otrajam teikumam, 96. pantam, 105. panta pirmajam teikumam, 106. panta pirmajam teikumam, Līguma par Eiropas Savienības darbību 3. panta 1. punkta “e” apakšpunktam, 26., 28.–37. pantam, 207. un 288. pantam. Proti, viņš esot notiesāts par noziedzīgu nodarījumu, kas nodarījuma izdarīšanas brīdī nebija tieši paredzēts likumā. Normatīvais regulējums neesot paredzējis kriminālatbildību par iekārtu un ierīču, kas paredzētas operatīvās darbības pasākumu traucēšanai, aprites aizlieguma pārkāpšanu.

Tādējādi esot pārkāpts tiesiskuma un vienlīdzības princips, tiesības un privāto dzīvi, taisnīgu tiesu un nodarbošanos, kā arī bez tiesiska pamata atņemts Pieteikuma iesniedzēja īpašums.

Pieteikumā ir sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās MK noteikumu normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam. Pieteikums attiecībā uz prasījumu atzīt apstrīdēto MK noteikumu normu par neatbilstošu minētajai Satversmes normai atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

7.4. Savukārt juridiskais pamatojums par apstrīdētās MK noteikumu normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam, 68. panta otrajai daļai, 91. pantam, 96. pantam, 105. panta pirmajam teikumam, 106. panta pirmajam teikumam, Līguma par Eiropas Savienības darbību 3. panta 1. punkta “e” apakšpunktam, 26., 28.–37. pantam, 207. un 288. pantam pieteikumā nav ietverts.

Līdz ar to prasījums izvērtēt apstrīdētās MK noteikumu normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam, 68. panta otrajai daļai, 91. pantam, 96. pantam, 105. panta pirmajam teikumam, 106. panta pirmajam teikumam, Līguma par Eiropas Savienības darbību 3. panta 1. punkta “e” apakšpunktam, 26., 28.–37. pantam, 207. un 288. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Krimināllikuma 237.¹ panta otrās daļas, redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. aprīļa līdz 2015. gada 1. decembrim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam un Ministru kabineta 2007. gada 25. septembra noteikumu Nr. 645 “Noteikumi par Nacionālo stratēģiskas nozīmes preču un pakalpojumu sarakstu” pielikuma 10A905 sadaļas “e” apakšpunkta redakcijā, kas bija spēkā no 2009. gada 28. novembra līdz 2014. gada 23. janvārim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta otrajam teikumam” pēc Mareka Belugas pieteikuma (pieteikums Nr. 79/2018).

2. Atteikties ierosināt lietu par Krimināllikuma 237.¹ panta otrās daļas, redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. aprīļa līdz 2015. gada 1. decembrim, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 91. panta pirmajam teikumam, 96. pantam, 105. panta pirmajam teikumam un 106. panta pirmajam teikumam.

3. Atteikties ierosināt lietu par Ministru kabineta 2007. gada 25. septembra noteikumu Nr. 645 “Noteikumi par Nacionālo stratēģiskas nozīmes preču un pakalpojumu sarakstu” pielikuma 10A905 sadaļas “e” apakšpunktu redakcijā, kas bija spēkā no 2009. gada 28. novembra līdz 2014. gada 23. janvārim, atbilstību Satversmes 1. pantam, 68. panta otrajai daļai, 91. pantam, 96. pantam, 105. panta pirmajam teikumam, 106. panta pirmajam teikumam, Līguma par Eiropas Savienības darbību 3. panta 1. punkta “e” apakšpunktam, 26., 28.–37. pantam, 207. un 288. pantam.

4. Uzaicināt institūcijas, kas izdevušas apstrīdētos aktus, – Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu – līdz 2018. gada 13. augustam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstus ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele